

GLASNIK

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Izhaja 10. in 25. dne
vsakega mesca.

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 6.

Izdaja
Franc Ullreich, Dunaj.

Lastnik: Avstr. krščanska
tobačna delavska zveza.

Odgovorni urednik:
Mihael Moškerc.

Tisk Katoliške tiskarne v Ljubljani.

Št. 29.

V Ljubljani, dne 10. avgusta 1918.

Leto XI.

Nadaljnja pogajanja o naših zahtevah.

V zadnji številki našega lista smo poročali o podvzetih korakih, ki smo jih napravili, da olajšamo tobačnemu delavstvu sedanji težavni položaj. Potrebno pa ni zgolj trenutno olajšanje, marveč se morajo, kolikor je le mogoče, ustvariti trajne razmere, ker ne tišče posledice vojnega gospodarstva zdaj izredno težko delavstva, marveč se bodo še zelo dolgo časa čutile. Četrto vojno leto smo dokončali in vojska se bije zdaj že v petem letu. Kdaj se bo končala, nihče ne ve. Beda, katero trpi delavstvo, je rodila že izrednih težkih posledic, ki jih vsakdo čuti, vsled česar jih nam ni potrebno opisovati. Štiri leta se že bije vojska. Gotovo je, da vsled vojske trpi večina prebivalstva, a najhujše trpimo mi, ker se vojne posledice tobačnega delavstva najbolj čutijo.

Dolgo časa nam niso nakazali nobenih draginjskih doklad, vsled česar se je moralo delavstvo zelo, zelo omejevati. V prvem vojnem letu si še mogel kupiti raznih živil in potrebščin, a predrage so bile. Draginjskih doklad ni bilo in s plačali, izvirajočimi še iz mirovnih časov, nisi mogel pokrivati izrednih izdatkov za nabavo zalog. Tobačno delavstvo je torej draginje že zgodaj čutilo, prej, kakor so to drugod čutili. S tega vidika se mora zato tudi danes presojeti položaj tobačnega delavstva. Prvotno dovoljene draginjske doklade so bile nizke in ko so koncem koncev dovolili nekoliko višje postavke, so cene že tako znatno poskočile, da draginjske doklade položaja niso čisto nič vzravnale. Pomanjkanje živil in potrebščin se je že tudi takrat zelo močno čutilo. Ker je poslabšanje življenjskih pogojev neprestano napredovalo, je jasno, da je vojno gospodarstvo tobačno delavstvo močneje prizadelo, kakor marsikatero drugo delavsko skupino, ki si je bilo posrečilo, da si je že prej izposlovalo z draginjskimi dokladami olajšanj. Če je že beda tobačnega delavstva sama po sebi trajala toliko časa, je še hujše udarjeno s takimi ukrepi, kakor na primer skršitev množine moke in kruha. Poslednje prenašajo zato tudi tobačne delavke težje, kakor se morebiti čutijo drugod. Da ne ostanejo posledice brez večje, trajne škode, ni potrebna le hipna odpomoč, marveč tudi trajno olajšanje.

Naša zveza je tudi v tem smislu delovala, do zdaj, da izposluje olajšav in je svoje napore seveda nadaljevala do zadnjega časa. V zadnji številki našega lista smo ponatisnili spomenico, katero smo na njegovo lastno zahtevo predložili finančnemu ministru. O zahtevah, ki jih je zahtevala navedena spomenica, je nadaljeval načelnik naše Zveze pogajanja. Finančni minister je nakazal spomenico poslovni obravnavi in jo izročil poročevalcu finančnega ministrstva, ministrskemu svetovalcu dr. Dorreku v nadaljnjo obdelavo. Zvezni načelnik Ullreich je obravnaval z njim 22. junija o v spomenici izraženih željah.

Zahtevano povišanje plač je ravno tako odklanjal, kakor je odklanjal zahtevo 20. junija finančni minister sam. Izvajal je, da med vojsko ne morejo urediti plač, a da je z dovolitvijo draginjskih doklad in s priboljškom, ki zapade mesca avgusta, šlo finančno ministrstvo do skrajnosti, kar je mogoče dovoliti.

Bolj prijazno stališče je kazal ministrski svetovalec Dorrek zahtevi o skrajšanju delovne dobe in o razširjenju odpočitnega dopusta. Ministrski svetovalec Dorrek je izjavil, da, če pritrudi glavno ravnateljstvo tobačne režije, ne bo ugovarjal, da se skrči delovna doba na 48 ur na teden; ravno tako je z vprašanjem o razširjenju odpočitnega dopusta.

Dne 28. junija je govoril načelnik Zveze Ullreich z glavnim ravnateljem, excellenco pl. Scheuchenstuelom, in sicer mu je poročal o izidu predrazgovora z vlado in o finančnem ministru, da izposluje njegovo pritrudilo ugoditvam finančnega ministrstva.

Ker sta bili vprašanji o povišanju temeljnih plač oziroma draginjskih doklad že rešeni vsled stališča, katero je zavzemalo finančno ministrstvo, je seveda s tem odpadel razgovor. Želje po razširjenju odpočitnega dopusta glavni ravnatelj ni odklanjal in je opozarjal, da jih je nameravalo glavno ravnateljstvo razširiti že prej, preden je izbruhnila vojska. To vprašanje se bo torej rešilo ugodno. Zahtevo po skrajšanju delovne dobe na teden na 48 ur je glavni ravnatelj odklanjal. Rekel je, da ta zahteva že zato ni umestna, ker so se pri uvedbi zdaj veljavne skrajšane delovne dobe dogovorili, da je skrajšanje izredno in da se v tem času ne smejo zahtevati skrajšanja delovne dobe. Zvezni načelnik Ull-

reich je odgovoril, da naša Zveza pri takem dogovoru ni udeležena, nakar je excellenca Scheuchenstuel odgovoril, da se je tak dogovor sklenil z delavstvom. Tretji točki naše spomenice o izboljšanju preskrbe živil tobačnemu delavstvu je glavni ravnatelj pritrudil s pristavkom, da se bo glavno ravnateljstvo pogajalo s prehranjevalnim uradom.

Ta pogajanja se vrše zdaj. Seveda še ni znano, kakšen uspeh dosežejo. Upamo nanj in pričakujemo, da bo preskrba delavstva z živili boljša, kakor je bila do zdaj. Kar tiče pogajanja o obeh prvih točkah glede na vprašanje dohodkov plač, počakajmo, kaj bo storil oziroma dosegel odsek državnih nastavljenec (Odsek državnih nastavljenec je že sklepal in objavljam tozadevne storjene sklepe na drugem mestu. M. M.—c.)

Kar tiče vprašanja o skrajšanju delovne dobe, si razsodbo še prihranimo. Glavni ravnatelj tobačne režije trdi, da se je sklenil dogovor. Če se s tem misli, da jemlje delavstvo odredbo glavnega ravnateljstva z ozirom na sedanje težkoče v tvornicah kot zasilno odredbo na znanje in ne izvaja iz tega zahtev za bodočnost, seveda soglašamo s tem nazorom. Glavni ravnatelj je izrečno izjavil, da obstoji dogovor, po katerem se ne smejo staviti v tej dobi zahteve po skrčenju delavne dobe. Če bi bili sklenili tak dogovor, bi se ga samo ob sebi umljivo natančno držali, ker vemo, da mora strokovna organizacija vse storiti, da popolnoma izvede sklenjene dogovore, a naša Zveza ni pri takem dogovoru sodelovala. Ostane torej odprta edina pot, da so sklenili s socialno demokracijo tak dogovor. Glavno ravnateljstvo je storilo isto napako, katero je že tolikokrat tudi vlada storila. Socialni demokrati ne tvorijo celega delavstva in so le del nje, vsled česar dogovori socialnih demokratov ne morejo vezati drugih organizacij. Vsekakor je pa zelo značilno, ker o tem dogovoru socialni demokrati niso ničesar poročali. V tej zvezi in z ozirom na Pattermannovo priznanje na nekem zadnjem shodu v Ottakringu je postopanje socialnih demokratov vsekakor čudno. Ko se je namreč skrčila množina kruha, so prirejali socialno demokratični tobačni delavci v Ottakringu shode, na katerih je, kakor se nam poroča, sodrug Pattermann pripoznal, da so storili napako, ker so se dogovorili s tvorničnim vodstvom v Ottakrin-

gu, naj se izvede popolni 51urni delovni teden. Beležimo to priznanje in opozarjamo, da smo že takrat nastopali proti 51-urnemu delovnemu tednu in da se je izrazil proti njemu tudi pretežni del delavstva. Socialno demokratični zaupniki pa delajo, kar hočejo in kar je zahteval ravnatelj Wlassek, ne pa tega, česar zahtevajo delavci. Kar tiče zadeve o skrčenju delovne dobe, počakajmo, kaj bo povedal »Tabakarbeiter«.

Kako socialni demokrati agitirajo.

Neka sodruĝinja ali kak sodrug je ukradel neko pismo našega tajništva vodstvu krajnih skupin in ga dal na razpolago, ker to spada k socialno demokratskemu rokodelstvu, »Tabakarbeiterju«, ki ga je seveda ponatisnil s kričeim nadpisom: »Iz krščanske socialne tajne okroĝnice«. Pismo je obsegalo zaupno navodilo vodstvom naših krajnih skupin, kako naj postopajo, če pristopajo člani drugih organizacij naši Zvezi. O tem navodilu obeta »Tabakarbeiter«, »da ga izvleče iz prikrite teme na svitlo luč, da bo tobačno delavstvo uvidelo, kako izgleda krščanska strokovna organizacija«. Koncem koncev obeta, da se bo »tak strupeni način zasukal in da bodo lahko krščanski socialci zopet zbirali skušnje«.

Kdor pozna »Tabakarbeiterja«, ta dobro ve, da bo zagledal dan kmalu krvavi članek o tej reči, ker se bodo v okroĝnico vpletle bogve kakšne reči. V prihodnji polovici leta je torej »Tabakarbeiter« zopet preskrbljen z gradivom proti nam. Navodilo je bilo označeno kot zaupno. Ker so ga na rdeči moĝe poštenjaki ali ženske poštenjakinja ukradli, se lahko objavi. — Evo ga:

Določila o prestopu članov drugih organizacij.

Člani drugih organizacij smejo pristopiti v krščansko tobačno delavsko zvezo s sledečimi pogoji:

1. Vsak tak član mora vplačati mesto vpisnine vknjiĝnino 20 vin, za člansko knjiĝico.

2. Taki člani naj se, če le mogoče, uvrste v 50vin. prispevni razred. Izjema se sme dovoliti le tam, kjer se tudi v nasprotni organizaciji vplačuje nižji tedenski prispevek.

3. Vsak član, ki prestopi, mora izročiti knjiĝico organizacije, kateri je pripadal prej. Brez članske knjiĝice se ne dovoljuje zahtevki po podpori. Oddana članska knjiĝica ostane v centrali.

4. Takim članom, ki prestopijo, se more k večjem zaračunati članska doba, ki so jo prebili neprekinjeno v drugi organizaciji, a ne več kakor 5 let. Prekinjena članstva (na primer nevplačevanje prispevkov) se tudi pri nas pri zaračunavanju vpoštevajo. Pridobljene pravice se vpoštevajo le, če se direktno prestopi.

5. Če je dobil kak član v prejšnji organizaciji svojo popolno podporo, mora tudi pri naši Zvezi prebiti vsakokratno karečno dobo, ki je potrebna, da se doseže nova pravica do podpore.

Člani, ki so v bolniškem stanju, se ne prevzemo, dokler so v bolniškem stanju.

7. Prestopajoči člani morejo dobiti podporo pri naši Zvezi šele, ko 6 tednov prispevajo, in sicer veljajo za nje določila podpornega reda.

8. Prestopajoči člani ne smejo ostati člani sovražnih organizacij.

9. Zvezinemu načelstvu je pridržano, da sprejme in določi pravice takim članom. Krajne skupine naj v ta namen izpopolnjene pristopnice po teh članih skupno s staro člansko knjiĝico in z morebiti potrebnimi izjavami vpošljejo Zveznemu vodstvu, ki odločuje o sprejemu in upravičenosti takih članov. O sklepu se krajno skupinsko vodstvo vselej obvesti.«

Razlogi za sestavo navodil so dvojni. Rdeči štejejo veliko članov, ki so pristopili njih organizaciji, ker niso poznali njene značaja, a se v tej spoštovani družbi ne počutijo dobro. Veliko jih je med njimi, ki bi radi pristopili k nam, a nočejo izgubiti pravic, ki so si jih tam pridobili. V takih slučajih jim olajšujemo na ta način prestop. Edini razlog pa to ni bil, ker smo sprejeli še na primer člane krščanske tekstilne zveze in smo v ta namen morali na poseben način postopati. Če delavka, ki prestopi iz tekstilne tvornice, kjer je bila včlanjena pri krščanski tekstilni zvezi, pristopi naši zvezi, ji prestop olajšamo z navedenimi navodili. Razglasili smo jih zaupno, ker smo se pri obrekovalnem načinu naših sodrugov hoteli izogniti novih obrekovanj. »Tabakarbeiter« naj se zdaj poljudno zdvija.

Ob tej priliki nekaj besedi tudi o agitacijskih navadah socialnih demokratov, in sicer zato, ker se »Tabakarbeiter« posebno veseli sledečih izvajanj našega pisma:

»Vodstva krajnih skupin nujno naprošamo, naj posvečujejo največjo pozornost agitaciji, ker socialni demokrati ne delajo le z vsemi silami, marveč tudi z drobrim uspehom. Število naših članov v primeri s socialnimi demokrati trajno nazaduje. Protučinek je le mogoč, če krajne skupine neprestano agitirajo.«

Zakaj doseĝajo socialni demokrati svoje agitacijske uspehe, nam kaže sledeči zgled:

Sodrugji so pričeli pred kratkim izvajati v Landskrone silno agitacijo. A kako! Ker s poštenimi sredstvi ne bi bilo delo lahko, so pripovedovali delavkam: »Vse se morate organizirati pri nas, gospod ravnatelj to hoče.« Seveda jih je zato veliko mislilo, da se morajo organizirati, če hoče tako ravnatelj. S takimi laĝnjivimi pretvezami so dosegli socialni demokrati svoje uspehe. V navadnem življenju pravimo takemu počenjanju goljufija. Socialni demokratje pa te označbe ne bodo radi slišali. Veliko jih je tudi nasedlo nedolĝnemu naslovu socialno demokratične organizacije. Na pristopnicah je bilo natiskano: »Strokovno društvo tobačnih delavk« in nič drugega. Koliko jih ni znalo, da gre za socialno demokratično organizacijo. Potem, ko so podpisale pristopnice in videle, da jih je ujela rdeča organizacija, niso hotele plačati. Nedolĝno so jim rekli: Podpisale ste in morate ostati.

Če se prevaranim ljudem omogoči vstop naši Zvezi, ne da trpe gmotne izgube, pa pravi »Tabakarbeiter«, da se poslužujemo »zastupljevalnega načina«. Goljufije socialnih demokratov so pa se

veda zelo častne. O drugih socialno demokratičnih agitacijskih načinih danes nočemo govoriti; nič novega na primer ni, da je pripovedoval sodrug Pattermann v Landskrone, da bodo v slučaju revolucije po navadi boljševikov razdelili zemljo (seveda socialno demokratičnemu) delavstvu. Ravno to je storil tudi sodrug David na štrajkarskem shodu na Dunaju, na katerem je pripovedoval, da bodo razdelili zemljišča cerkve in samostanov delavcem. Take čenče sicer niso lepe, a spadajo k socialno demokratičnemu rokodelstvu.

Pridno obrekujte!

Zdi se, da je to geslo glavni smerec »Tabakarbeiterju«. Številka za številko obrekuje ali našo Zvezo ali pa našega načelnika. Nekaj časa mu zaradi pomanjkanja prostora nismo odgovarjali, kar je povzročilo, da je še drznejše obrekoval. Vsebinska lista se je skrčila na 2 strani, kar ga pa ne ovira, da so med 8. razpredelki lista uporabljeni kar 3, da obrekujejo našo zvezo. In kako obrekuje! Cvitavska zadeva z dr. Tauberjem se zasukava v nasprotno resnico; pomaga si s stavko v Novem Jičinu in koncem koncev zadevo v Lodcu; vse to pa tako, da se ti gabi. O eni in isti reči si lahko nazor nasprotuje, a kar si »Tabakarbeiter« dovoljuje na neumnostih in na prostaškem obrekovanju, presega celo to, česar smo pri njem navajeni. Sam naj si pove, da prostaško obrekuje!

Ne pričakujemo, da se bo spoštovani list zanimal za ta očitek, a tobačno delavstvo to znaj. Kar tiče tobačnih delavk, ki bero »Tabakarbeiterja«, jih obzalujemo, ker jih neumno pisarjenje proti nam in proti duhovnomu mora ne le zmešati, marveč plave in črne morajo vsled teh laĝi biti.

Mal zgled, kako to »Tabakarbeiter« dela iz njegove 12. številke, v kateri piše:

Pred vsem je jasno, da so tudi v tem slučaju (dogodki v Švacu) krščanski socialci popolnoma odpovedali.« To ni »jasno«, marveč je ta trditev »Tabakarbeiterja« istočasno laĝ!

»Župan je moral poseči vmes...« No, naj se li ne sme vprašati župana, če preskrba s prehrano odpoveduje?

«... pri pogajanjih je moral član naše organizacije pred vsem čuvati koristi naše organizacije.« No, kdo se je pa zavzel, mal pri pogajanjih za koristi ostalega delavstva? Mislimo, da naši člani! Rdeči, ki smo jih k pogajanjem pripustili, dasi nas rdeči povsod, kjer so močnejši, poskušajo izključevati, so se zanimali predvsem za svoje zadeve, kakor »Tabakarbeiter« pripoznava. Za ostalo delavstvo smo se zavzeli mi! Kdo se je pogajal pri okrajnem glavarstvu? Kdo je zastopal delavstvo, ko je prišel tja odposlanec glavnega ravnateljstva? Kdo je nastopil, da se je vložila pri višjem državnem pravdnistvu v Inomostu pritoĝba proti običaju okrajnega sodišča v Schwazu in dosegel uspeh? Saj je bilo to naše delo!

»Značilno je še, ker se krščanski socialci niso že prej zanimali za koristi svojih članov.« Še značilnejši je pač, kako iznajde »Tabakarbeiter« obrekljivih trditev, ne da ima za nje kakega povoda. Ni potrebno, da naštevamo, kaj smo storili, saj znajo to naši člani sami. Povejmo pa, da

rdeči, ki se dozda za Schwaz niso sploh čisto nič zanimali, zdaj kar na enkrat ve-
jo, česar naj bi mi ne storili. Kdo li je re-
šil mnogobrojnih pritožb proti nastopu rav-
natelja Wieserja in sicer v delavskem smi-
slu? To so storili tisti krščanski socialci,
ki jih »Tabakarbeiter« zdaj obrekuje, ker
pričakuje, da tako lažje ujame članov. Hi-
jena strokovnega dela voha mrliškega
vzduha in preži na rop. Predobro pa po-
znamo Švacanov in vemo, da se nasedejo
rdečemu lepu.

Obrnimo ost, »Tabakarbeiter« je pi-
sal pred kratkem: »Krščanskosocialni na-
čelnik se je mudil v Schwazu. Govoril je
tam o stavki na Dunaju in o vsem mogo-
čem, na to se je odpeljal; potrebne pomo-
či ni prinesel krščanski socialni organiza-
ciji in njenim članom! Če pomagamo ali ne
pomagamo našim članom, naj se rdeči
obrekovelec ne zanima, ker se bodo o tem
že naši člani pogovorili z nami.

Kaj pa opravi rdeči načelnik v Schwa-
zu? Ali prinaša morebiti pomoči Schwarz-
zanom morebiti vedno že v popotnem kov-
čegu?

Prečitajte sledeče poročilo v »Schwa-
zer Bezirksanzeigerju«:

**Socialno demokratični shod to-
bačnega delavstva v Schwazu.** V so-
boto, 8. t. m. so sklicali socialni de-
mokrati shod tobačnih delavcev in de-
lavk v gostilni Maksa Geigerja. Pri-
šlo je nanj približno 30 udeležencev,
med njimi več krščanskih socialcev
in nekaj nevtralecev, ostali so bili rde-
či. Govoril je strokovni tajnik Pater-
mann, ki je prišel z Dunaja. Po njego-
vem poročilu se je zaključil shod. —
Prišli so na to zraven enoletni prosto-
voljci s svojimi nevestami in v dvorani
so veselo plesali. In reč delavstva v
Schwazu se je rešila.

Tako torej izgleda odrešenje vsemo-
gočnega Pattermanna! Ker pa o vsemo-
gočnosti Pattermannovi še niso vse tobač-
ne delavke prepričane, nas morajo v vsaki
številki »Tabakarbeiterja« obrekovati, kar
bodi strokovno delo!

Izboljšanje državnim nastav- ljencem.

Odsek za državne nastavljenke je skle-
nil, da bo predlagal poslanski zbornici sle-
deče predloge:

Vlada se poziva, da odredi sledeče
ukrepe: 1. Sedanje draginjske doklade
vseh državnih nastavljenec in državnih
delavcev in podpore pokojninskih in pre-
skrbninskih prispevkov se zvišajo s 1. av-
gustom 1918 za 50 odstotkov.

2. Vsem državnim nastavljenecem in
državnim delavcem naj se zaračuna vsaj
1200 kron v pokojninski oziroma provizij-
ski odmerjevalni temelj.

3. Vsem aktivnim službo delujočim dr-
žavnim nastavljenecem, pogodbenim delav-
cem in uradnikom naj se vojna leta zara-
čunavajo v podvojeni meri.

4. Vsi državni uslužbenci, katerih pre-
jemki obremenjujejo vojni proračun, ka-
kor tudi pri vojnih filialnih vodstvih zapo-
sleni železniški uslužbenci naj dobe od 1.
avgusta 1918 naprej popolne draginjske
doklade in izredne doklade po razredu, ka-
teremu pripadajo.

5. Dokler se ne izvede zadostna pri-
merna splošna preskrba v naturalijah gle-
de na živila in obleko, ostanejo v veljavi
izredni priboljški (nabavni prispevki) v se-
danji višini in sicer štirikrat na leto izplač-
ljivi.

6. Izvede naj se preskrbovalna akci-
ja, s katero naj se preskrbe vsem držav-
nim uradnikom in delavcem, kakor tudi
njih rodbinam v zadostni množini živila in
natura; izpopolne naj se že obstoječa in
ustanove nova nakupovalna mesta v vseh
službenih krajih, ki naj se zadostno pre-
skrbe z živili; pomnože naj se skupne ku-
hinje, namenjene državnim nastavljenecem
in državnim delavcem. Ustanove naj se
mesta za dobavo obleke. Vlada nakaži pri-
mernih denarnih prispevkov, da se dose-
žejo znižane cene potrebščinam in obleki
državnih uslužbencev in delavcev.

7. Ukrenejo naj se posebni in spopol-
njujoči ukrepi uslužbencem in delavcem na
železnicah:

a) Vsem uslužbencem in delavcem
državnih železnic naj se od sedanje dra-
ginjske doklade uračuna znesek 1200 K v
plačo, oziroma dnino;

b) zvišajo naj se v splošnem stanovanj-
ske pristojbine, izenačijo naj se v tem ozi-
ru poduradniki in uslužbenci z uradniki ti-
stih plačilnih stopenj in dovolijo naj se sta-
narine ženskimi uslužbenkam;

c) prekličče naj se med vojsko pridrž-
na odpovedovalna pravica železniške
uprave za prvih pet definitivnih službenih
let;

d) definitivno nastavljenke naj se izve-
de vsaj po dveletni provizorni uporabi ne
glede na obstoječe sistemiziranje ali nor-
miranje;

e) ustanovi naj se enotni starostni pre-
skrbovalni zavod, ki obsegaj vse uslužben-
ce in delavce državnih železnic; ob tej pri-
liki naj se primerno zvišajo najnižje po-
stavke penzij in provizij;

f) z uslužbenci in z delavci železnic
naj se glede na preskrbo z živili in z oble-
ko dela tako pozorno kakor z vojaškimi
osebami;

g) vpliva naj se na to, da se dovolijo
iste pravice in ugodnosti nastavljenecem
in delavcem zasebnih železnic.

8. Vse v tehničnih obratih zaposleno
osobje (delavci in delavke) s služabniki v
praški namestniški tiskarni, v praški za-
ložbi šolskih knjig in v graški namestniški
tiskarni ne smejo biti glede na skupno vsoto
plače, draginjskih doklad in drugih pri-
boljškov na slabšem, kakor so državni de-
lavci enakih kategorij.

9. Učitelji telovadbe v srednjih šolah,
ki so dosegli isto učiteljsko sposobnost,
kakor učitelji telovadbe na učiteljskih, naj
se imenujejo pravim učiteljem telovadbe
9. činovnega razreda in naj dobe tudi pri-
merne draginjske doklade in izredne pri-
klade.

II. predlog. Da se odpravijo trdote v
obstoječih odredbah z ozirom na draginjs-
ske doklade, se poziva vlada, naj izvede
sledeče spremembe:

1. Draginjske doklade naj se izplaču-
jejo delavcem, poštnim uslužbencem na
deželi in pomožnim slugam tudi v slučaju
obolenja in sicer, dokler ne ozdravijo, ozi-
roma da jih ne provizionirajo ali upokoje.

2. Za odmero draginjskih doklad otro-

kom podeželnih poštnih uslužbencev se
določi normalna starost z 18. leti.

3. Rodbinskemu stanju državnih uslu-
žbencev primerna draginjska doklada se
izplača državnemu uslužbencu v popolni
izmeri tudi takrat, če so žene državnih na-
stavljenec uslužbene ko tpomožne sile dr-
žave in imajo toraj pravno pravico do dra-
ginjskih doklad v samskim osebam dolo-
čenem okviru.

4. Pri državi kot pomožne sile zapos-
lene vdove državnih uslužbencev dobe
draginjsko podporo izplačano pod tem na-
slovom v okviru, ki se določa uslužbencem
enakih kategorij.

III. predlog. 1. suplenti in asistenti na
srednjih učnih zavodih in visokošolski asi-
stenti (konstrukterji) so glede na draginjs-
ske doklade enaki z ozirom na svojo služ-
beno dobo praktikantom in avskultantom.

2. Poštni oficianti in poštni adjunkti
so z ozirom na draginjske doklade, upo-
števaajoč njih prejemke, enaki deželnim
knežjim uradnikom.

IV. predlog. Vlada se poziva, naj v le-
tošnjem jesenskem zasedanju predloži po-
slanski zbornici v smislu večkrat vloženi
predlogov zakonski načrt o najnižjih pre-
jemkih zasebnih nastavljenec.

O predlogih bo poročal zbornici posla-
nec Heine.

Obzornik.

Landskron. Na zadnjem shodu, ki je
zboroval v nedeljo, dne 7. julija in ki je bil
prav dobro obiskan, se je izvedlo izpopol-
nilno vodstva krajne skupine z volitvijo.
Odbor krajne skupine je sestavljen zdaj
takole: Roza Suchanek, načelnica; Ana
Stepanek, namestnica načelnice; Ana Ja-
nisch, zapisnikarica; Marija Heinz, namest-
nica zapisnikarica; Ana Richter, blagajni-
čarka; Terezija Nagl, Ana Hubl, Josipina
Broner, Ana Bruckner, Marija Faltejssek,
Ana Schöberl, Marija Heinz, Ana Sommer-
mann, članice odbora.

Novi Jičín. (Mesečni shod.) Naša
krajna skupina je imela v torek 25. t. m.
skupno z drugimi krščanskimi organizaci-
jami svoj mesečni shod. Velika dvorana
Katoliškega društva rokodelskih pomočni-
kov je bila nabita do zadnjega kotička.
Sklenila se je resolucija, ki se je vročila
bodoči dan c. kr. okrajnemu glavarstvu, ki
je obljubilo, da bo, kar mu je mogoče,
storilo, da zabrani sedanje razmere. Ostale
zahteve so se poslale v Brno, da se v izpol-
nilo ukrene, kar je potrebno.

To in ono.

Člani, vstopajte v 50 v razred! Zve-
zina skupščina je, kakor znano, poleg ob-
veznega 40 v razreda ustanovila tudi 50 vi-
narski razred. Vabimo člane, naj mnogo-
številno pristopajo v 50 v razred. Pre-
osnova prispevkov je bila potrebna, ker
tudi zvezino gospodarstvo neprijetno čuti
posledice vojne draginje, ki neprestano na-
rašča, za kar navedimo le en zgled. Naše
strokovno glasilo, za katerega posamezno
številko smo izdali v mirnih časih 100 K,
moramo izdajati od 1. junija naprej 400 K.
To nam že dokazuje, kako velika obreme-
nitev se je naložila Zvezini blagajni. Ne-
nemška strokovna glasila so se seveda tudi

podražila; kakor s strokovnimi glasili, je tudi z drugimi reči. Zdaj imamo tudi višje stanje bolnikov, vsled česar je blagajna Zveze precej močno obremenjena. Da moremo brez škode prenašati draginjno, sta mogoči dve poti, ki omogočujeta, da člani Zveze ne bodo draginje tako čutili. Pridobivajte veliko novih članov in prostovoljno pristopajte v 50 v razred. Nekaj krajnih skupin je prostovoljno uvelo 50 v razred za vse člane, v marsikaterih skupinah je prestopil že znaten del članov v 50 v razred, toda v nekaterih krajnih skupinah je pristopilo le malo članov višjemu razredu. Krajne skupine, ki to tiče, naj se v eni bodočih sej pečajo s tem vprašanjem in naj primerno delajo za prestop v višji prispevalni razred. Najprimernejše bi se taka agitacija pospeševala, če bi se na bodočem mesečnem shodu s tem pečali.

Agitacijski uspehi meseca junija so se poročali: Bavč 1, Sternberg 1, Linc 9, Cvitava 12, Schwaz majnika 2, junija 1 nov sprejem.

20 letnica. Dne 5. julija je praznoval našim članom v Cvitavi in drugod dobro znani gospod p. Karel Tritscher 20 letnico svojega mašništva. Katoliško društvo delavk, kjer je jubilar predsednik, je priredilo ob tej priliki slavnost, ki je bila sijajno obiskana. Mestna občina v Cvitavi in kardinal baron Skrbensky sta pismeno čestitala jubilaru na njegovem karitativnem delu. Načelstvo naše Zveze je imenovalo jubilara z ozirom na njegove zasluge svojim častnim članom in odposlalo tov. Ullreicha naj jubilaru izroči častno diplomo.

Pozor na socialno demokratične tatove pisem! V primeroma kratkem času je ponatismil »Tabakarbeiter« pisma našega tajništva pisana vodstvom naših krajnih skupin. Socialni demokratje se torej poslužujejo zdaj v boju z nami orožja, da kradejo pisma, ki jih izrabljajo proti nam. Če so mislili rdeči tatovi, da bodo izvedeli posebne skrivnosti, so se seveda varali. Kljub temu pozivamo vodstva naših krajnih skupin, naj nam pri poizvedbi rdečih tatov pisem pomagajo, da moremo častivredne »sodruge« ali »sodruginje« izročiti sodišču. Morebiti se bodo potem zavedali, da pri nas kraja pisem še ravno tako ni dovoljena, kakor ne vladanje po navadah boljševiskov. To, da je napravil »Tabakarbeiter« iz vsebine pisma, ki ni nič drugega, kakor nedolžno obvestilo našim krajevnim skupinam, krščansko socialno tajno okrožnico, odgovarja značaju omenjenega lista. Z navedeno okrožnico smo naznanili našim krajnim skupinam, da veliko govoric o draginjski dokladi, ki se pripovedujejo, niso drugega kakor govorice. Dalje smo naznanili, kakšno stališče je zavzelo finančno ministrstvo takrat (bilo je to 8. junija) glede na zahtevek o povišanju draginjskih doklad. Iz tega obvestila izvaja »Tabakarbeiter« z njemu lastno logiko, »da krščanski socialci sploh niso podvzeli nič resnega glede na zvišanje draginjskih doklad.« »Tabakarbeiter« seveda kaj drugega ne more izvajati, ker bi sicer okrožnica dokazala, da smo vedno delali na povišanje draginjskih doklad, kar seveda list ne prizna, ker tega ne sme priznati, ker to zahteva socialno demokratična agitacijska potreba in se mora tudi tako delati.

Svoje krajne skupine pa ponovno svarimo: Pozor na socialno demokratične tatove pisem!

Umrlí so:

Fürstenfeld: Maurer Amalija.
Bautsch: Sahlínger Alojzij.
Bog jim podeli večni mir!

Sprememba naslovov:

Sternberg. Ana Breítkopf, Sternberg (Moravsko), Olmützerstraße 32.

LISTEK.

Izpod Kuma.

Povest o bratih vojaki in o sestri Pepelčici.

(Dr. L. Lénard.)

Lomovškova hiša je stala v Lomovju pod Belo vodo. Za hišo je stal majhen saden vrt, za vrto se pa takoj pričenjali razlegli bukovi gozdi Bele vode. Ure in ure si hodil, pa nisi ugledal človeške duše. Kakšna plaha srna je pogledala iz grmovja, boječi zajec ti je prekrizal stezo, divji jastreb ti je zakrožil nad glavo. Živa, bujna priroda te je spremljala v svoje naročje. Košate bukve so raztezale k tebi veje polne mehkega zelenja, kakor bi ti pele lirično pesem. Starodavni molčeči kostanj je strmel v zrak, kakor da bi pripovedoval povest iz davno minulih časov.

Taki so naši gozdovi!

Semtertje se zablíči v gozdu laz in zakadi se kopa, kjer žgo Taljani oglje. Včasih te objame robidovje in malinčevje, ali pa se pogreznejo tvoje noge v mehki mah in bohotno borovničevje. Potem se pa spet nadaljujejo razlegli bukovi in kostanjevi gozdi, kakor povest življenja, ki nima konca. Po dolgih, dolgih urah naporne hoje, boš prišel iz gozda tam kje na Prelesju ali v Podlazu.

Pred Lomovškovo hišo se je raztezala njiva, za njo travnik, potem spet njiva, dalje globok jarek obraščen z leševjem in vrbovjem, preko katerega je bilo mogoče priti le z velikim naporom, potem so bili spet travniki in nizko grmovje doli do ceste, ki pelje iz Radeč v šent Jur, Cesta je bila na tem kraju samotna in nobene hiše daleč naokoli. Soteska pri cesti je bila ozka in tesna. Na drugi strani ceste so se dvigale strme skale in bele peščene riže, po katerih bi mogla splezati koza kvišku. Visoko gori nad temi skalami je pa stal naš stari sveti Kum.

Tak je bil svet, kjer so živeli Lomovškovi od dedov in pradedov. Nikdo ni pomnil in v nobenih bukvah ni bilo zapisano, kdaj so prišli Lomovškovi v ta kraj. Moralí so biti tu že od začetka, še predno so se pisale knjige. Kadar se je oče postaral, je oddal posestvo najstarejšemu sinu, izplačal drugim otrokom nekaj dote, nato je pričel gospodariti sin, njegovi bratje in sestre so se pa razkropili po svetu. Tako je šlo rod za rodom, do časa, ko se začena naša povest.

Stari Lomovšek je oddal posestvo sinu, ter se umaknil v kot. Odslej je počival in se pečal samo z dvema reči: Pasel je čebele in pazil na vnuke. Izgovoril si je sicer

manjši konec hiše in nekaj užitka, zahteval pa ni tega nikdar. Ostal je pri rodbini in razumeli so se dobro, kakor je bilo vedno v navadi pri Lomovškovih. Ljudje ne pomnijo slučajja, da bi kdaj stari ne mogel izhajati z mladima in da bi šel od hiše.

Stari Lomovšek je bil avstrijski vojak še iz francoskih vojsk. Mnogo je pomnil in mnogo je znal pripovedovati o svojem vojaškem življenju na Laškem in drugod. Škoda, da ni našel nikogar, ki bi zapisal njegova pripovedovanja. Takrat še ni bila vojaška služba lahka, kakor je dandanašnji. Po štirinajst let si služil in moral si prepotovati peš cele dežele. Bila je doba krvavih vojsk, ko je marsikateri slovenski fant položil svoje kosti na bojnem polju v tujini. Ko se je Lomovšek vrnil domov, je moral prevzeti posestvo po bratu, ki je bohehal in je umrl brez otrok. Oženil se je, gospodaroval celo življenje in množil rodbino Lomovškovih.

Tudi njegov sin je bil vojak. Toda takrat je bila vojaška služba že lažja. Tekle so po nekod že železnice, tako hudih in neprestanih bojev ni bilo in čas službe je bil krajši. Takoj od nabora so ga poslali na Laško, da se ni mogel niti posloviti od doma. Bilo je leta 1859 in pričela se je ravno vojska. Napoleon III, se je združil z Lahi in hotel vzeti Avstriji Milan in Benetke. Kar od pluga so vzeli mladega Lomovška in ga poslali naravnost na bojno polje pri Solferinu. Udeležil se je vseh bitk te vojne, mnogo tovarišev je padlo okrog njega in mnogo jih je bilo pohabljenih za celo življenje. Njemu se pa ni zgodilo čisto nič. Niti ranjen ni bil nikdar.

Ko je Avstrija zgubila Milan, ter je nastal mir, je ostal Lomovšek pri vojaki na Laškem. Več kot šest let ni nikdar videl svoje domovine in tudi pisma je dobival jako redko. Takrat še ljudje niso bili tako navajeni pisariti za vsako nič. Privadil se je vojaškemu življenju in v solčno Italijo se je zaljubil, kakor v svojo domovino. Nemiri so vkljub sklenjenemu miru trajali neprestano in Lomovšek je ves čas okušal pravo vojaško življenje. Potem je izbruhnila spet vojska leta 1866 med Italijo in Prusijo na eni strani, Avstrijo pa na drugi. Lomovšek se je udeležil bitve pri Kustoci in se opijanil slavne zmage nad Lahi. Na krvavem bojnem polju so si avstrijski vojaki po dobljeni zmagi zakurili ognje med mrličí in med krvjo, ki je tekla v vrelcih, ter kuhali za obed vole, katere so vzeli kmetom. Niso še bili popolnoma gotovi s tem obedom, že je prišlo povelje:

»Ajd na Pemsko pomagat našim, katerim gre slabo pred Prusi.«

Takoj je odrinila cela avstrijska vojska čez Tirole in Dunaj na Pemsko. Potovanje čez Tirole je bilo neprestano zmagoslavje in ljudstvo je izkazovalo vojakom vse mogoče časti in dobrote. Stara ženica se je prerila do vojaka, ki je marširal po cesti, ter mu stisnila v roko petak, rekoč:

»Tu imate za vaš trud, da se bote okrepčali.«

Ljudje so jim prinašali skupaj vsega, žganja in špeha, denarja in obleke.

Lomovšek je izpil čašo vojaškega življenja do dna. Poskusil je krvave boje in silne pohode, opijanil se je slavni zmag in navžil zmagoslavja. Ostal je torej vojak celo življenje.

(Dalje.)